

L'ESQUELLA

DE LA TORRATXA

Núm. 1959 ————— Any XXXVIII

BARCELONA 14 DE JULIOL DE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims ————— Atrassats: 20

— Us queixeu per vici, els espanyols. Teniu, ja torna a córrer l'or!...

VAGUES

LS articles obrers podrien acabar així: «Fem vaga, així en la terra com en el cel...» Vagues en el mar, vagues en la terra, vagues en les entranyes de la terra. Mai com ara *La Veu de Catalunya* podria tornar a reproduir aquell

títol que encapsalava la seva informació de vagues: «Agitació estival».

Realment, és curiós que les vagues coincideixin sempre amb l'estiu. ¿No hi haurà un instintiu desig de repós que empenyi a les multituds treballadores a cercar un descans en les jornades estiuenques? Una infinita laxitud cau del cel, i els blats se seguen, i l'herba se marceix, i els fruits reposen madurs en les branques, i els animallets de Déu geuen a l'ombra, i fins l'aire s'aquieta i fins la mar informe i multiforme, la mar turbulenta i escumejanta, s'amanseix, fent una bacaina infinita, recollida en les platges. Solament la fauna entremaliada i excèntrica, les granotes, els grills i les cigales, canten, espabilats i actius. I quan tot s'ensopeix, demanant a Déu, més que el pa, el descans de cada dia, ¿se vol que els treballadors no sentin les ordres de la natura que ordenen el repós?

Guanyarien el doble de jornal, treballarien unes higièniques hores, tindrien reconeguts tots els sindicats i tots els clubs, no podrien ésser despatxats sense previa formació d'un expedient, com els empleats públics, i mariners i teixidors, miners i ferroviaris, haurien dret a la vaga, per voluntat exclusivament, acatant la mandra que a l'estiu decreta el sol, que és quelcom més que un governador civil. I si no es vol admetre el dret a la mandra, que un gran socialista, en Lafargue, reivindicà en un llibre massa oblidat, diguem dret a l'higiene, al millorament de la raça, a la conservació del muscle. Si una màquina descansa, si a un cavall se li dona un torn de feina i de quietut, si fins la terra sagrada no produeix sempre ¿per què els homes no han de tenir aquell sèptim dia que's va pendre, per a la sosegada fruïció, el Creador, a imatge i semblança del qual estàn fets els ferroviaris, els teixidors i els mariners?

Però els treballadors poden dir que no, que així com no hi han lleis per a ells en la terra, tampoc en el cel, que la tirania comença en el teler, en la màquina, en la vela i fineix en el sol. No és per a descansar que's declaren en vaga, sinó per a tornar a treballar. Quan tots, homes i

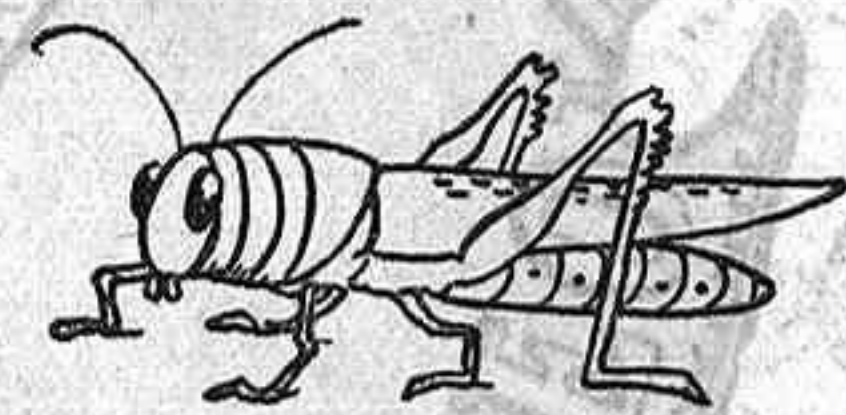
besties, s'allargassen en un inefable no fer res, ells, pidolen seguir el treball en condicions millors, per a que no's reproduixin temptacions i motius que'ls tornin a fer plegar.

Ben mirat, la culpa resideix en ells mateixos, acceptant el treball com una executoria de noblesa. En els menjadors obrers, en els salons dels sindicats i en les capsaleres dels periòdics del proletariat, apareix sempre aquella al·legoria de l'obrer, rodejat d'eines, fútils i simbòliques maquinaries, una roda dentada, un ferrocarril, un vapor, un mall i un rusc, amb unes abelles que s'escampen per la al·legoria. Si glorifiquen la seva esclavitud, si dauren les seves cadenes ¿per què se regiren colèrics, quan algú sospita imbècilment, cerquen solament una disminució de treball per uns instint de ganduleria? En les seves al·legories, el treball l'haurien de presentar en lloc d'una activitat ennoblidora, com una fatalitat denigrant i envilidora. Aquells «hidalgos» castellans que consideraven deshonorós el treball manual, tenien més raó de lo que sembla. El treball ens fou imposat, diu la Bíblia, llibre sagrat de la burgesia catòlica, com un càstic. «Guanyareu el pa amb la suor del vostre front...» I els obrers, en lloc d'agafar com a dogma aquesta pena que justificaria totes les seves revoltes, dignifiquen el treballar i l'oposen a la vida agradable, i supèrflua dels seus amos.

Quan les comissions obreres, quan els vaguistes vagin a trobar als naviers, als fabricants, als consellers de les Companyies, aquests els hi podrien respondre:

—No, si sou vosaltres, no pas nosaltres, els que dieu que s'ha de treballar. I si el treball ennobleix, quan més treballareu, més gloria..

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

OH, EL CINE!...

I

(A la porta de un Cine. Un senyor, tot excitat, tot nerviós, es dirigeix al Administrador.)

—Dispensi... Es vostè l'Administrador de aqueix cine?

—Per servir-lo.

—Es que voldria entrar.

—Amb molt gust... Què vol, preferència o general?

—No... Ja veurà... Un servidor no vé per a veure la pel·lícula, no.

—Aixís no cal que entri.

—Sí; voldria entrar perquè... ja li diré... la meva senyora i el seu fulano són a dintre, sab?... I suposo que vostè no'm voldrà pas fer pagar l'entrada, des de'l moment que només haig de fer que entrar i... pim!... pam!... matar-los a tots dos.

(Al dir això es treu un revòlver de la butxaca de les calces.)

—Com!... I ara!... Què intenta, desgraciat?

—Ja li he dit. Vaig a matar a la meva dona i al infame que'm roba la meva honra; per això li suplico que'm dongui una entrada de favor

—Ah, no!... Vostè està de bromal

—No estic de broma, no. Parlo ben serio. Els he vingut seguint fa estona, he vist que's ficaven aquí fent bracet... i ja no necessito sapiguer res més. Entro i... pim!... pam!...

—Bé, doncs, jo l'entrada de favor no li donaré pas.

—Això rai; pagaré. Donguim una entrada de preferència. Aquí van dos rals.

—Tampoc, home, tampoc. Que's creu que jo vui escàndols en el meu establiment.

—Vostè, pagant, vé obligat a donar-me una entrada.

—Jo no soc complis de cap crim. Vagi en nom de Déu, home! Es plé, el cine; no hi cab ningú més.

—Ah, si?... És dir que ara, amb aquesta excusa, no'm vol deixar entrar?

—Es inútil! Totes les cadires estan ocupades.

—Tant-se-vall! Ja'ls mataré dret.

—No pot ésser.

—Vaja, home!... Un moment!... Pim... pam! No més entrar i sortir...

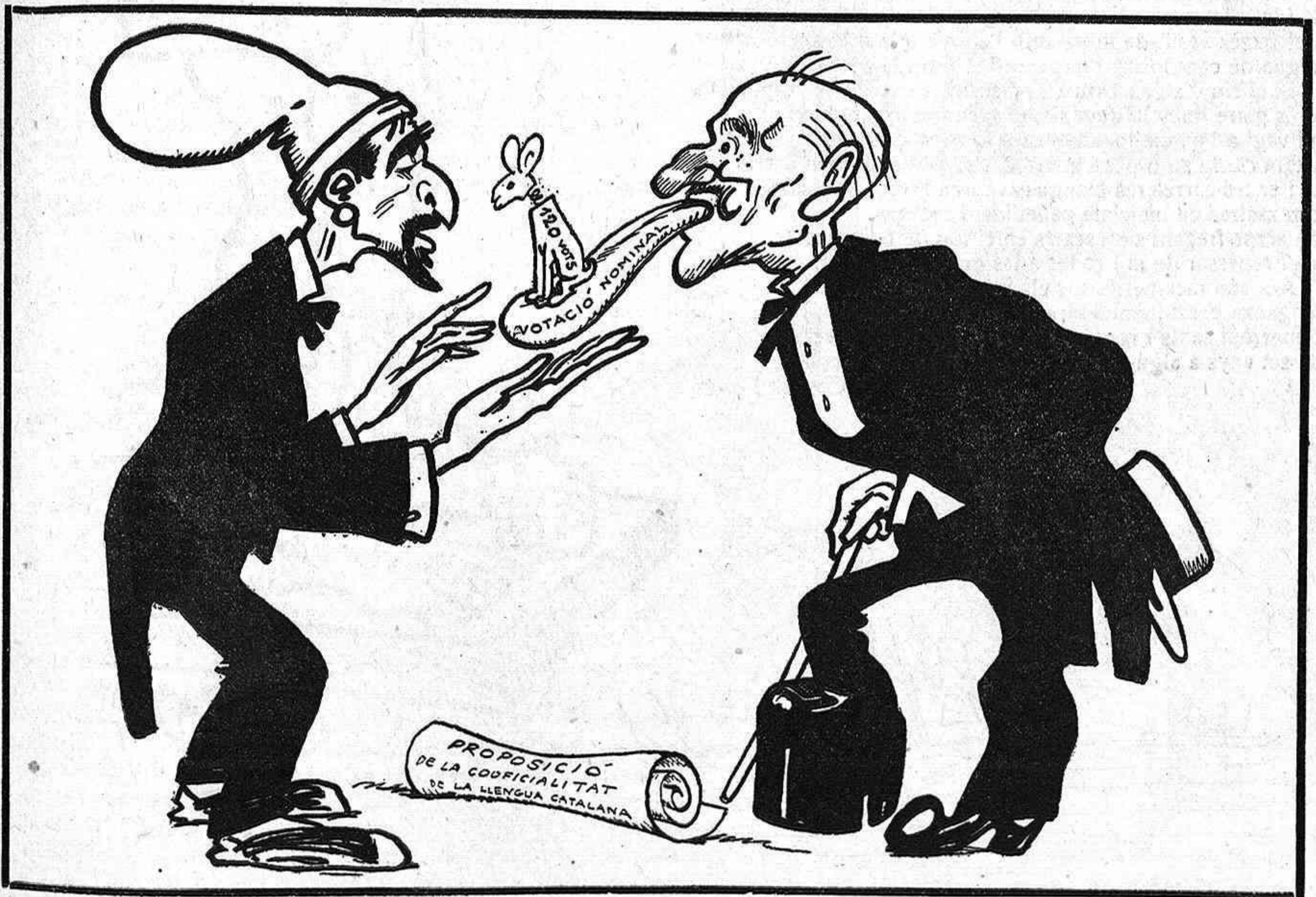
—Prou; no insisteixi. El reglament és ben clar: no's poden despatxar més entrades de les que marca la cabuda oficial.

—Molt bé. (Treient-se altre cop el revòlver i comptant les bales.) Dos, quatre, sis... Els esperaré aquí a la porta, i quan surtin... Pam, pam, pam... fins a dotze.

II

(A la sala del cine. Mentres s'està projectant una pel·lícula, se senten «rumor de besos y batir de alas.» L'Administrador tot espantat i negutós, s'enfila dalt d'una butaca i crida.)

—Alto, senyors!... Permetin-me que s'interrompi l'espectacle. Electricista, faci el favor de donar el llum! (s'aclareix la sala)... Senyores... Cavallers... No s'espantin, que no's cala foc, però... tinc el disgust de posar-los en coneixement d'un perill per a una determinada persona que's troba entre el públic. Es el cas que a fóra, a la porta, hi ha un subjecte que està empenyat en entrar amb l'intent de matar a la seva senyora, que diu que es troba aquí dintre amb el seu amant. La vol matar de totes passades. Prego, doncs, a la senyora que's trobi en aquest cas surti immediatament per aquella porta falsa que dona a l'altre carrer. Per a evitar-li la natural vergonya que

—No cal que la treguis, no. Ja ho sabem, els catalans, que tens molta llengua i pocs fets.

aqueixa evasió li pot produir, ara mateix faré apagar el llum... Electricista!... fòra llum!

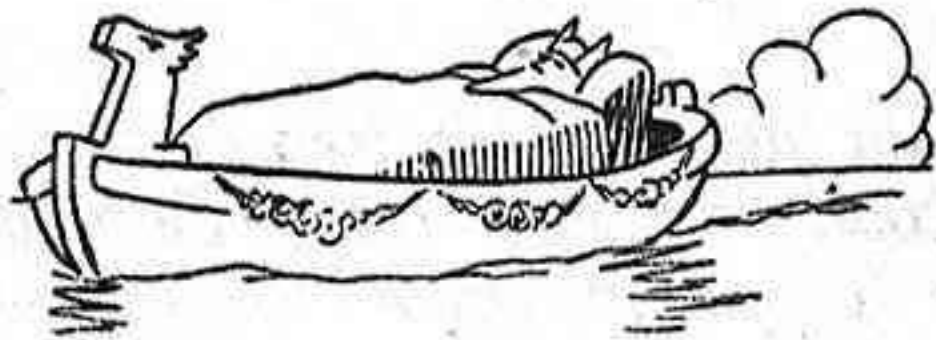
(La sala es torna completament fosca).

—Ara, vostè, senyora... la que sigui... faci el favor de sortir per la porta que acabo de indicar...

(Al cap de dos minuts se torna a encendre l'electricitat.)

La sala havia quedat completament buida!

Y. MIRANDE

Juliol

El Sol ha arribat a terme, ja recula enorgullit clavant les seves agulles més irades i certeres, sembla un *Kaiser* que s'empipi per no haver-se encar crus-les *castanyes* de Verdún, tant dolces, tant llamineres!... [pit

Sota els séus furors, les fruites ruboritzant-se pidolen la sang dolça de les venes de qui al món les ha posat; si es fa clà el moixí dels pressecs, les mores d'esbars s'endosi la cindria se fa llisa, el meló es torna gravat. [len,

Les avellanes reguarden un anís en jaç de suro bevent pel melic que ferma ran de closca, sota'l béc; les nous se tornen brianoses i passen un gros apuro cercant flors, orugues mortes, del brot nascudes a frec.

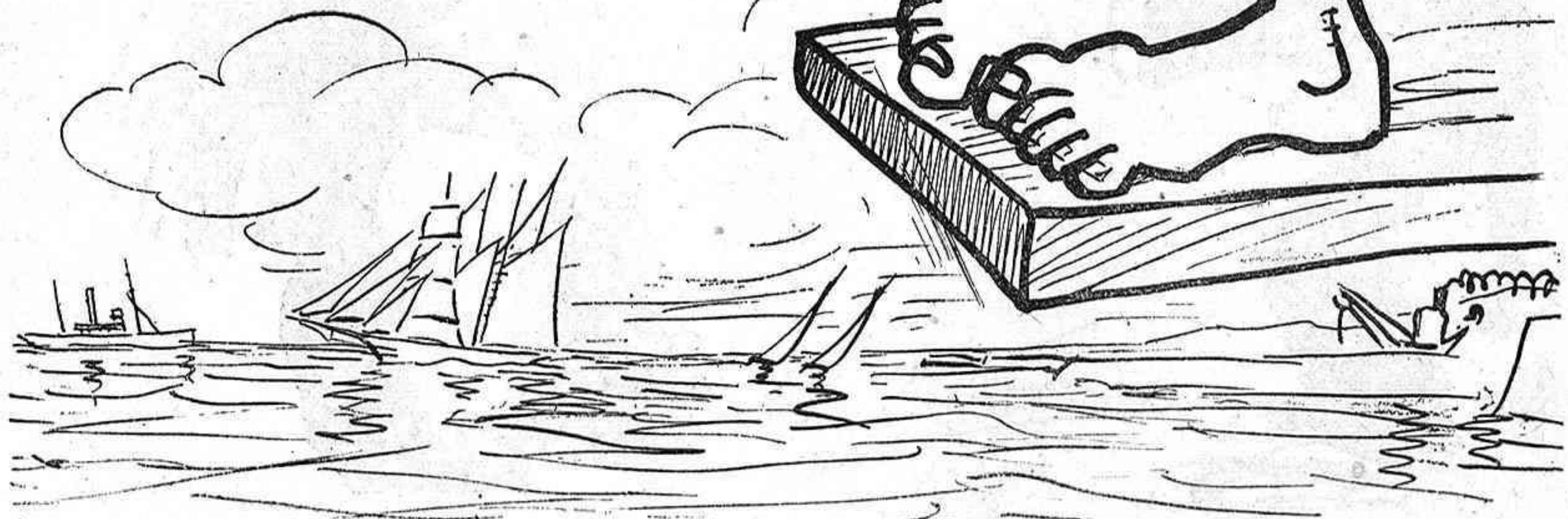
Els rostolls tombats ombregen les fulles de mongetera, els blats de moro es cruspeixen el relleu d'adob del blat; si el pagès vestit de lluna amb l'aixada a la mà espera l'aigua de cent torns, divaga entre l'odi i la pietat.

Si al riu d'aigua prima i pèlcs ve a exercir-se la quitxalla no és gaire lluny la tragedia, el greu traspals pobleri! qui vagi a l'aigua llogada veurà formes sense malla, tastarà *caldo* amb pocs quartos, i de franc pot ben morí.

Per les carreteres blanques veureu ratlles travesseres com rastres de bicicleta penedida d'avençar, són sérps fregant ses escates en el tou de polsegueres que'l repassar de mil rodes a les graves va llimar.

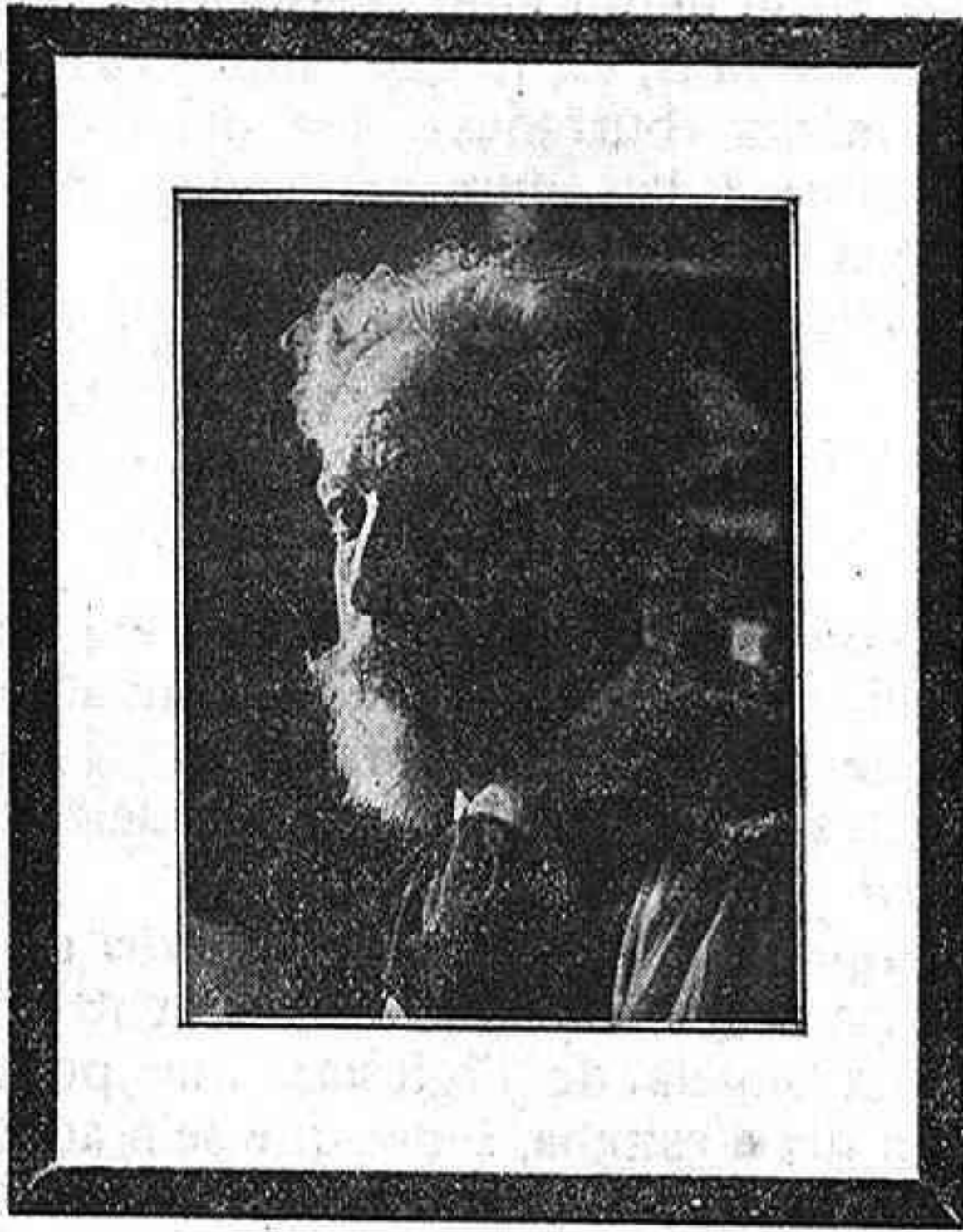
Ara són més perillosos els mistos: la flamarada s'enganxa prest lleminera; que ho digui, sinò, l'any nou soquerrant sants i rebostos, omplint la presó execrada. Als set anys a algú, a presiri, la llaga encara li cou.

J. COSTA I POMÉS

TRITÓN

Tafol!... no veig cap sirena enlloc!... quina en fóra que ja no'n corressin?...

En Miquel Moragas

Dimecres a mig dia morí en nostra ciutat l'eminent pintor escenògraf i gran decorador, en Miquel Moragas.

Tots recordarem sempre an aquell vellet de barba blanca, amb el berret una mica de gairell i el somris estereotipat sempre en la faç. Aquell somris, especialment, era una cosa que no pot oblidar-se; semblava que's tractava d'un nin rient amb la cara d'un vell.

En Moragas perteneixia an aquella generació dels Pellicer, Soler i Rovirosa, Moliné, etc., que tantes i tant belles obres han deixat, i als quals tant deu l'art de nostra terra. En totes les manifestacions en que l'art decoratiu ha pres part, el nom d'en Moragas ha ocupat un dels primers llocs, acompanyat, ja fa anys, pel del séu nebot, nostre estimat amic en Salvador Alarma.

An aquest i demás familia donem, des de aquestes pàgines, el més sentit condol.

Descansi en pau l'estimat amic!

A CAU D'ORELLA

S. M. el «Gallo»

Podriem dir que tot passa i que'l «Gallo» queda. Les glories de Muley Hafid i d'en Jonshon, han estat efímeres. Ja mirem al moro com si fos un malabarista del «Teatro del Bosque» i an en Jonshon com un tanguista. Solament el «Gallo», conserva tot el prestigi de la seva fama. Encara la seva calva llueix com el sol, encara el segueixen les criatures i els badocs fan rotllo davant del séu hotel. Exonerat en Doménech i Muntaner, pot passar an el «Gallo» el séu títol de «gloria més llegítima de la terra». Ell, es l'indiscutible entre la nostra gent, perque si un torero nasqués a Catalunya, seria com el «Gallo», calvo de tant rumiar trucs i agarrat. An aquí, no fa torero, ni l'aire garbós, ni la serenitat davant del perill, ni la manya en els jocs temeraris, sinó el guillar. La sola frase amb que Catalunya ha contribuït al lèxic flamenc, es

amb la de «guillem, que fa torero», amb la qual presentem tota la nostra concepció del torerisme.

El «Gallo», es el nostre torero, perque sembla català. Tal volta per això, té entre les seves amistats, senadors i diputats, artistes i fabricants. L'altre dia, en un dels nostres cirkols, li parlaven de les delícies del nostre estiueig. Algú, el convidà a la torra:

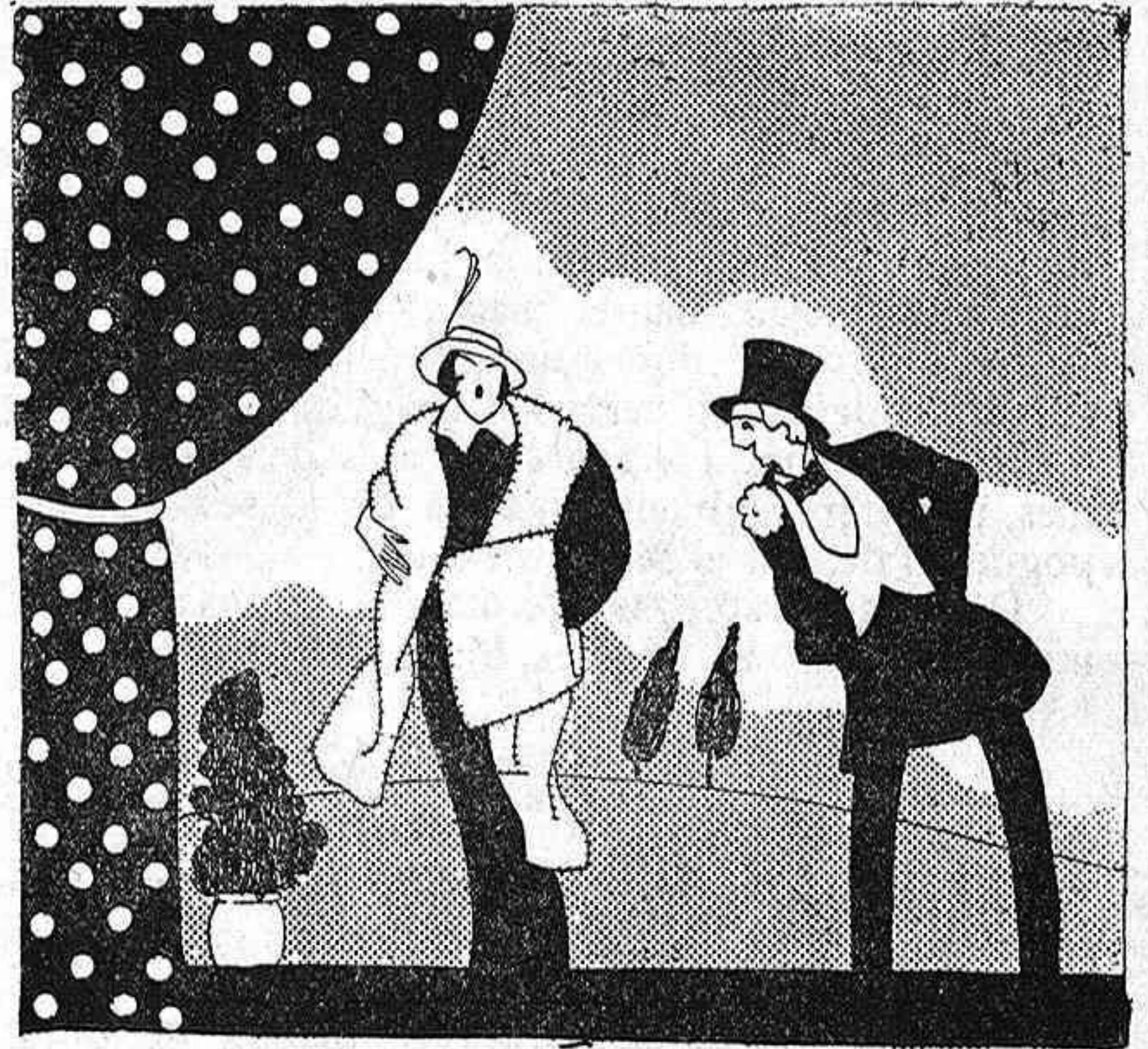
—Yo, zeñores, no tengo en el verano ni un día de descanso.

—Doncs a l'hivern.

El «Gallo» agrai molt l'oferta però tampoc podria cumplir a l'hivern amb les seves amistats catalanes:

—A l'hivern, penso anarme'n a Egipte.

—A Egiptel

—Com és que vesteixes d'hivern, noia?
—No sé què dir-te-hi. On vas amb tantes vagues!... si és una cosa que fa fredat!...

—Digues que amb la vaga de carrils, aquest any, els senyorets de Barcelona no podran pujar...
—Sí, dòna; tenint diners arrai!... Pujaràn amb aureoplano.

El «Gallo» somrigué i com si en el Cairo o Alexandria, a les vores del Nil i sota les runes de Memfis, els rotllos d'aficionats discutissin amb furia espanyola, el séu toreig, digué, ben serio:

—Sí, senyors, aniré a Egipte, però d'incògnit!

L'enginy i la llei

En Guerra del Río, té tot l'aspecte d'un «criollo», sempre afadigat i amb cara seria, molest de tenir que caminar. Però en Guerra, riu per dintre. Riu, i ers conta un episodi que li acaba de passar a l'Audiencia, amb ocasió de defensar a uns belgues.

Lo primer que fa un estranger del Nord a l'arribar a Barcelona, si l'estranger és aficionat al vi d'Espanya, és emborratxar-se. Després, va a cops de puny amb els guardes. Després ingressa en la presó. Dos d'aquests estrangers, empresonats per desacat a les autoritats—un municipal o un guardia—el nomenaren advocat defensor. El delictes era evident i, per lo tant, difícil la defensa. En Guerra, tot caminant cap al judici, amb aquell moviment séu d'elefant magre, imaginà un argument decisiu.

—Jo reconec—digué davant del tribunal—la culpa dels meus defensats, però són belgues, senyors magistrats, són belgues, i al veure els cascs dels nostres guardies, pensaren amb els invasors de la seva patria i no pogueren deturar el séu patriotisme.

Don Magí Fábregas, germanòfil, se posà molt serio, molt serio, però els belgues, fóren absolts.

Documents

Les senyores catòliques varen organitzar un festival per a socòrrer als belgues i als polacs, publicant una allocució en els diaris que començava així:

—«Bélgica i Polònia, estas dos notables naciones...».

Aquestes senyores que califiquen de notables a les nacions, parlen igual que en Vila Marieges. Aquest pobre

xicot té la virtut de dir amb ènfasis totes les banalitats, tots els llocs comuns; tot lo que amb crua senzillesa el bon poble ne diu «burrades». Un dia començà així un discurs: «Les necessitats humanes són el primer motor de l'economia social...».

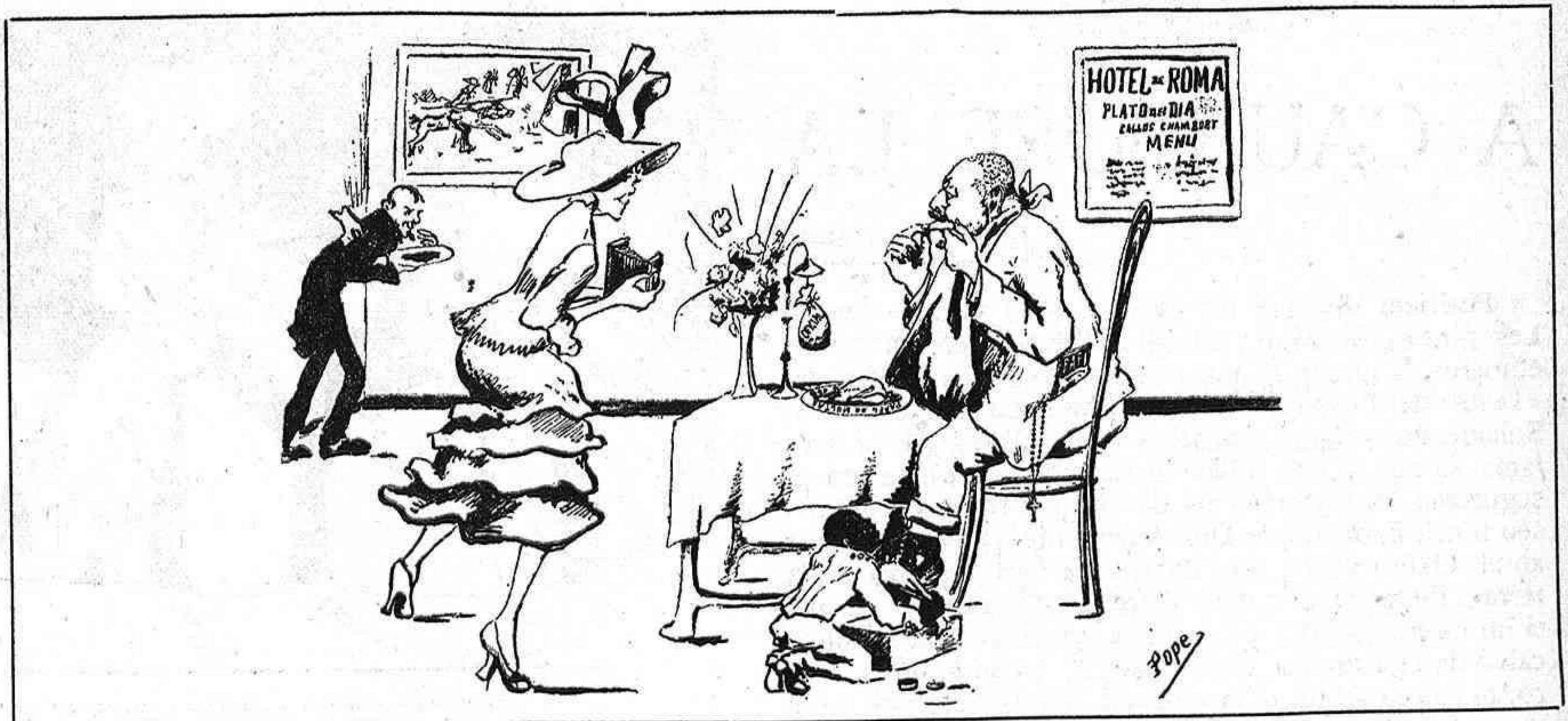
I va anà seguint. En Pere B. Tarragó assentia, molt seriós.

La gloria

Els qui coneixen a l'Ignasi Iglesias, se giren tot sorpresos, quan troben un xicot alt, prim, amb xalina negra, berret negre i flexible, i barba negra i moresca. Immediatament se pregunten: Però no deien que s'havia tret la barba?

No és l'Ignasi Iglesias, sinó el séu *alter ego*, un home exactament paregut i que tant fidelment copia l'indumentaria i la silueta de l'Iglesias, que podria sortir a l'escenari en dia d'estrena, sense que se'n adonés el públic de la substitució. Es clar que això li seria una mica difícil, perquè la reproducció de l'Iglesias, és intel·lectual, autor d'obres de filosofia, però ¡oh dolor! és també vigilant. En la Rambla de Catalunya obra portes i dona mistos, desfigurant-se aleshores en lo posible, amb la brusa i la gorra, per a que aquells burgesos no's creguin que la literatura i el teatre català han vingut tant a menos que s'havia de dedicar un home com l'Iglesias a donar les bones nits al veïnat noctàmbul. Això és lo que amarga una mica la vida del vigilant iglesista. Durant el dia recull l'ombra de la gloria de l'Iglesias, però ¡ai! que a la nit, l'Iglesias pot recullir la fama de vigilant.

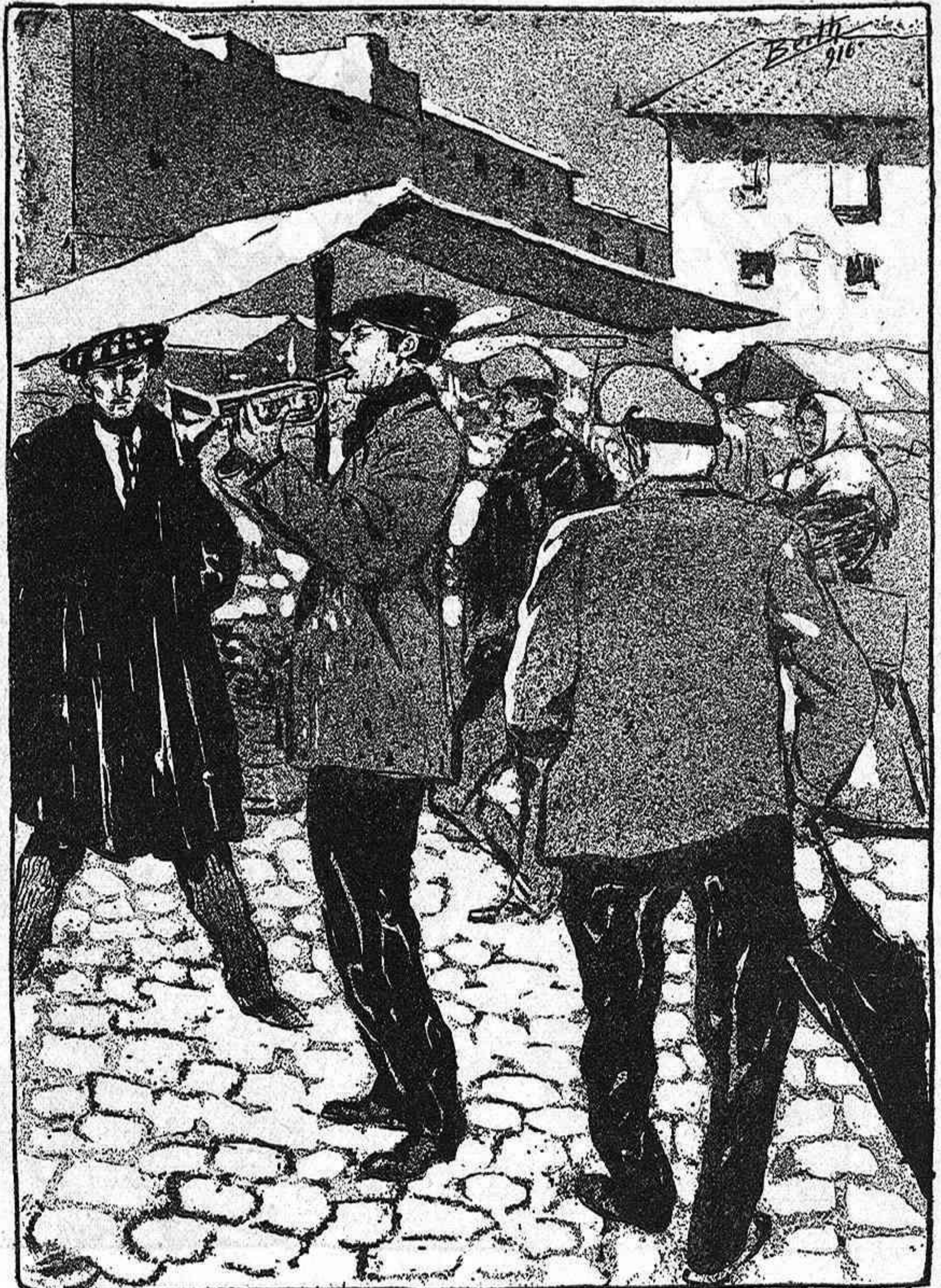
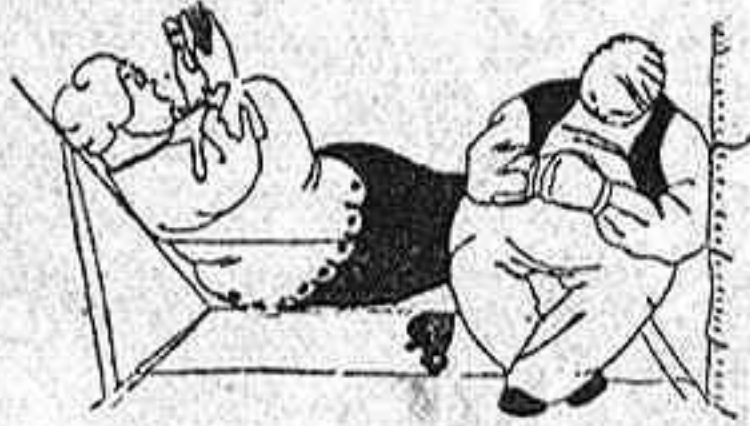
Aquests dies, aquest home que ha volgut viure a imatge i semblança del séu déu a la terra, ha tingut uns dubtes tràgics. Si l'Iglesias, per a fer el protagonista de *Els emigrants*, amb un heroisme que ja ha estat cantat, se tallà la barba ¿què faria ell, obligat per prometença, a ésser la segona edició de l'il·lustre dramaturg? Treure's la barba, era renunciar a la gloria, perquè ja la imitació no era possible, i si seguia amb ella, ja no seria igual a l'Iglesias. En aquestes nits serenes ¡quines tempestats

Panxu Panxa i el séu «groom»

esclatarien sota el crani del vigilant! A l'últim se decidí. Seguiria amb la barba. La gent no comprenia a l'Iglesias afeitat, i ell seguiria la tradició.

La barba del popular dramaturg anirà creixent, creixent, amb una íntima joia del vigilant, que exhibeix la seva, com si l'Iglesias li hagués deixat en dipòsit.

PAPERAM

LA EDUCACIÓN DE LA VOLUNTAD, per *J Guibert*.—Entre els estudis psicològics morals de caràcter ortodoxe que's coneixen, aquest de M. Guibert és, sens dubte, un dels més recomanables per la autoritat indiscutible de la firma que porta. Dintre l'encartrament que domina en tota obra educativa de tendències catòliques, els que's preocupen de l'autovigorització de la voluntat, trobaràn en aquest llibre savies indicacions que pels esperits febles no són gens despreciables. Lo que cal, davant d'un estudi així, és sapiguer fer bona tría; sapiguer arreplegar el grà i deixar la palla. El volum està molt ben presentat i fa honor als tallers de la casa Gili.

TORNEM-HI, QUE NO HA SIGUT RES, per *Pere Aldavert*.—Com fos que el germanòfil *Un viejo Catalanista* va replicar a la admirable contesta de l'Aldavert *Allá va que trona!* amb un altre quilomètric article desde les columnes de *El dia gráfico*, el venerable fundador de *La Renaixença* li contesta de nou en el fascicle que tenim a la vista.

Es un valent alegat contra les males manyes dels teutons i la eterna estultícia dels admiradors del Kaiser, escrit amb aquella prosa sucosa i típica, tan catalana i tan sensata que feu la delícia de tota una generació de barcelonins.

Després de llegida la contundent filípica, el llegidor no ja al·liadofil sinó veritablement imparcial lliure de prejudicis, no pot menys d'exclamar:

Pobre «Viejo Catalanista»!... D'aquesta no se'n aixecal

LA GUERRA Y EL COMERCIO POR MAR, per el Dr. *D. Félix Escalas*.—Heu's-aquí una obra de utilitat actualíssima. En ella s'hi enclouen un grapat de coneixements per als navegants neutrals, indispensables en les actuals circumstàncies; en ella s'hi compendíen els drets i els deures de les potències marítimes en cas de guerra, les lleis i declaracions dels diversos Congressos, les llistes de contraband publicades fins avui, els avisos sobre perills de navegació, etc. Tot bon mariner deu posseir aqueix llibre.

—Tu, no eres el secretari del poble, abans?
—Sí, però com que esbombava tots els secrets, per això m'han fet nunci.

PARQUES NACIONALES.—Proposició de llei i discursos pronunciats en el Senat pels senyors marquès de Villaviciosa de Asturias i comte de Romanones, el 14 de Juny prop passat.

VOZ ESPAÑOLA, per *Eduard Saavedra*.—Quatre paraules, i totes elles atapeïdes de llocs comuns, escrites al marge de la guerra. Diríem que és una opinió més sobre la terrible lluita, amb la agravant d'ésser una opinió germanòfila. Al «*Correo Catalán*» con ese hueso!

DE LA MORT A LA VIDA, per *Antoni Palanca*.—Es una xamosa comedieta valenciana, inclosa en la «Biblioteca d'Autors Catalans» que's publica baix el títol de *Lectura Popular*.

SEPT SCIENCIES

□—————□

Al observatori astronòmic del Tibidabo.
—Miri, veu? Aquella estrella és Venus i aquella altra Júpiter.
—Caram, ja ha de tenir bona vista!... Miri que distingir-los el sexe des de tan lluny!...

MANIFESTACIÓ NOCTURNA EN PRO DE LA MORAL LLIURE

Protesta dels caps-de-casa contra la prohibició del jòc

La campaneta fa ning! ning!...

En efecte, els moralitzadors senyors marquès de Camps i Plaça comensaren a tocar a sometent en el Congrés, els respongué la campaneta presidencial, després la dels ministres i finalment l'enorme governador que disfrutem, l'inclit ex ministre senyor Suárez Inclán, s'encarregà de donar una batallada tant forta que ni que fos el director de *La Campana de Gracia*.

Figureu-vos:

Nang! Nang! Nanggg! *Ordeno y mando*: A la una tothom al llit, s'ha acabat la beguda, s'ha acabat el tango, finiren els cassos normals i àdhuc els de rabia. A geure tothom! Nang! Nang! Nanggg!

I com diem al començar:

La campaneta fa: Ning! Ning!
Tots els peixos van sortint.
Ara en surt un de molt gros
que ballava com un ós,

ara en surt un de petit
que ballava molt bonic

Al sentir la batallada del senyor governador i ex-ministre sortiren els peixos i peixes que estaven tranquil·lament encauats, entregats a les diversions predilectes o a les ocupacions propies del sexe.

Tots se dirigiren a la Rambla, els parroquians del «Lyon» i locals pròxims se preguntaven si la mar s'havia quedat seca o si estava anunciat un sermó nocturn de San Francesc o San Antoni.

Prompte sortiren del llur erro, ja que al demanar beguda els hi digueren que nonis.

—I ara?

—No pot ésser, ja'n té prou.

—No val a insultar, dieu borratxo a qui volgueu, jo no n'estic tocat d'això de la ubriaguesa. Aul vinga un doble.

—No pot ésser.

—I ara?

—L'autoritat li te privat, com si diguessim: Ho te privat del metge.

Els bevedors s'anaren a ajuntar amb els altres peixos i vegeren que tots ells se portaven l'oli. Quina barriscada! Tocant a les peixes, hi havia de tot. *De la coupletista activa al plaer de un pescador*, se podia triar i remenar o, si volen, *madrugar*. Allí, les cambres, que en comptes de fer els llits els desfan, amb les seves sabatetes escotades i les seves bruses vaporoses i transparents, que deixen veure els colomins, que deia Salomó, com si els duguessin dintre una gabia. Allí les artistes espanyoles que no s'atreixeixen francament amb els trajos de guerra que ara s'estilen i que no's decideixen ni per lo curt ni per lo llarc i en canvi no s'espanten en lo referent als colors, per violents que siguin, i surten al carrer vestides de tal manera que semblen provocar an en Fernando perquè els hi digui: Lloros!

Allí, les artistes d'altres terres, amb les faldilles fins a genoll, amb les botines fins a genoll i amb l'escot fins al melic. Els cabells tallats, pintada la cara, el berretet de gairell, cridant:

—Oh!, la! la!

Molt pintoresc. També hi havien les corredores de joies, les corredores d'amor, gitanes, àdhuc pobres que demanaven caritat al vici.

Referent als peixos, molta mes varietat encara. Molts llusos, molts..., algun pop, bastants burrets... i vigilantlos, tiburons, peixos-espases, crancs, estrelles... de tot, vaja. Ademés moltes sardines.

Cridaven, feien xibarrí, lluíen les indumentaries més oposades ells i elles, des dels capells carregats de plomes, fins als pentinats acuirats amb capes de bandolina; des de les faldilles curtes fins a les llargues carregades de farvalans; des de les sabates angleses de déu o dotze duros a les de nou pessetes del carrer d'Escudellers.

Tots i totes se solidaritzaren al crit de: Visca la moral lliure! Tothom és amo dels seus cabals! Visca la llibertat. Afortunadament, tornaren a tocar la campaneta dient-los-hi:

—Campi qui puguil
I se'n entornaren al cau.

GLOSARI

CRÒNIQUES DE GUERRA

Un soldat francès, el sapador V. M., envia a un diari de París la següent recepta per als que vulguin escriure contes, cròniques, etc., sobre fets de la guerra.

L'esmentat treball és una espiritual parodia de la literatura que's vé exercint a «retaguardia» des de fa aprop de dos anys, i que segons sembla diverteix de valent als veritables peluts que's troben a les autèntiques trinxeres:

«Per a escriure quelcom interessant sobre els succets de la guerra—diu el nostre humorista—no hi ha necessitat de trobar-se ni d'haver-se trobat mai a la línia de foc. N'hi ha prou amb tenir paper, tinta i ploma i, tot lo més, trobar-se aprop del foc... de la llar, posició incomparablement millor i més estratègica que la primera. D'això se'n diu tàctica confortable, i amb ella és suficient per a sortir-ne bé. Per a escriure sobre la guerra, no es precis estar-hi a sobre, sinó apartat, com més lluny millor. Les coses no guanyen res amb ésser vistes de massa a la vora, Hi ha el perill de enfarfegar-se de detalls, i aleshores vé l'embolia del esperit i la «visió» se'n ressent. O sinó la proba; un exemple: tota la forsa dels escrits de M. Barrès

vé precisament d'això: de que ell veu la guerra de molt enlaire, de molt enlaire i de molt lluny, per això en pot parlar tant saviament.

Si haveu de parlar de un canó,—cosa molt probable, perque els canons juguen bastant paper en l'història de la guerra—lo millor és tenir preparats una dotzena de mots substantius que hi casen a meravella; no us descuideu dels remugaments, del retruny, del bramular etc; no deixeu de parlar d'obusos, ni de shrapnells, ni de metralladores, comparant la manipulació d'aquestes amb l'operació de moldre el cafè.

Quan tingueu de parlar del xiulet que fan les bales per damunt dels caps, no vos oblideu pas de parangonar-lo amb «un vol de mosques vironeres»; aquest clixé és el més indicat. I tenu en compte, al descriure un assalt de infanteria, de no deixar-vos al tinter «l'horrible matança», el «carnatge» i la «formidable empenta», que ambdues frasses donen molta idea i vesteixen molt. Sobre tot en aquest punt, no hi haveu de planyer els adjectius: valents, irresistibles, heròics, etc.

Entremig de la descripció, algun «tot de cop», «bruscament», «el cel s'enfosqueix» no hi van del tot malament.

Si ho feu passar a la nit, enrecordeu-vos de ficar-hi alguna «lluïssor sinistre», alguna «flama infernal» o alguna «fantàstica claror de foc-follet». Si el fet succeeix de dies i, per tant, no podeu agafar mà de la lluna o de les estrelles, aleshores ampareu-vos de alguna bandada de corbs, que això en aquests temps es porta molt.

Finalment, si voleu que els vostres escrits sobre la guerra llueixin de debò, intercaleu-hi tot sovint «On les aural!» o algun «No passareu!» I més que res procureu que els soldats estiguin enfangats fins a genoll; això és molt interessant pels que's troben endarrera; enfangueu-los bé, que no's perdi per fang; no tingueu por de posar-n'hi massa; com més fang hi posareu més llegides seràn les vostres cròniques.»

— Se veu que els abnegats peluts s'han empeltat bastant de l'humor saludable dels anglesos.

Heu's-aquí una de les moltes aventatges de la santa al·liança.

XARAU

—El Alcalde que ara tenemos lo lee todo personalmente.

—Ah, sí?... Doncs ja li portaré a llegir un drama en set actes que he acabat.

TELÓ ENLAIRE

Apart de les representacions d'en Raymond, que és un home que totes se les pensa, a «Novedades», i de l'excel·lent companyia del «Cómico», on darrerament s'és estrenada *La mujer ideal*—i això sí que, com hauràn vist, és un aconeteixement—no resten en els teatres barcelonins coses que comentar.

Podrem, doncs, dies vinents, comentar una mica—nosaltres som dels que insistim, dels que escrivim encara que no ens contestin, com ens digué un dia en Vilaregut—aquesta complicada, misteriosa i inexplicada qüestió del teatre «Principal», del teatre català municipalitzat, etc.

Però avui parlarem d'altres coses; alguna encara que massa insignificant, prou divertida per a que li fem lloc en aquestes planes.

Com que som humoristes, començarem per lo més serio.

A les nits se veu molt concorregut el Circ Equestre instal·lat al «Bosque». Allí polítics, allí burgesos, allí poble, allí noies de Gracia, aixerides i bufones (totes les noies de Gracia

són bufones i aixerides) allí... finalment... i com explicació de tot... meques de tota mena. I fins alguna nit, el *Gallo!*

En el programa figuren números ben notables. Nosaltres preferim a tots, aquell incommensurable «Seiffer», l'home de la ganyota expressiva, l'elegant de lo groller, l'aristòcrata de la pocasolta. La gracia d'en «Seiffer», d'un escepticisme de bon tó, d'un hermètic humorisme plé de renunciacions, és una flor tan exquisida, que els que riem quan ens fa riure no sabem de què riem. Ell riu després i sí que ho sab.

Després d'en «Seiffer» votem per en «Kelly». Fillets de Déu! Allò és un home fent petar la xurriaca i llençant el llaç. Sorpren més que tot, en aquest home, la finor amb que ha sabut trobar la elegancia de la violència. La força en ell se renova en una perpètua equanimitat.

Res: cal anar al «Bosque», on ademés, els coneguts «Briatore» i els «Melville», d'una grassa excentricitat de tot punt original, avaloren el programa i on s'hi està fresquet i divertit.

I ara, anem per lo insignificant.

Si jo fos capaç de pendre'm en serio res de lo que surt en aquesta parodia periodística *en pleno éxito*, que's diu, per a major desafortunada ironia, *El Poble Català*; si en aquesta casa fossim prou compassius—i ho som bastant, però no tant per a fer an aquell... diem-ne *dlari*, una almoïna de consideració; si el respecte a la bona fè empordanesa del *Empordà Federal* no ens fes creure en la seva sinceritat; si finalment l'espai de que disposem no ens fes falta per a coses més interessants reproduiríem aquí totes les crítiques que el drama *Els emigrants* va merèixer a la premsa barcelonina. Seria això suficient per a que la nostra actitud quedés prou fonamentada.

Si els senyors de la parodia periodística poguessin entendre'ns, els hi diríem lo del clàssic (¿ja saben que vol dir clàssic?):

«Arrojar la cara importa,
que el espejo no hay por qué.»

FARFARELLO

Es una llàstima que la primera funció del *teatre de la natura*, a Vallvidrera, no hagi estat més concorreguda. Pot-ser els organitzadors s'han precipitat una mica, pot-ser la gent s'ha recordat de que l'any passat fou més llarc i més difícil tornar de Vallvidrera que de Sabadell, pot-ser no s'ha fet de la dita funció prou propaganda; però, de totes maneres, nosaltres creiem que aquestes funcions al aire lliure amb òperas drames, musica seria, etc., estan fonamentalment equivocades.

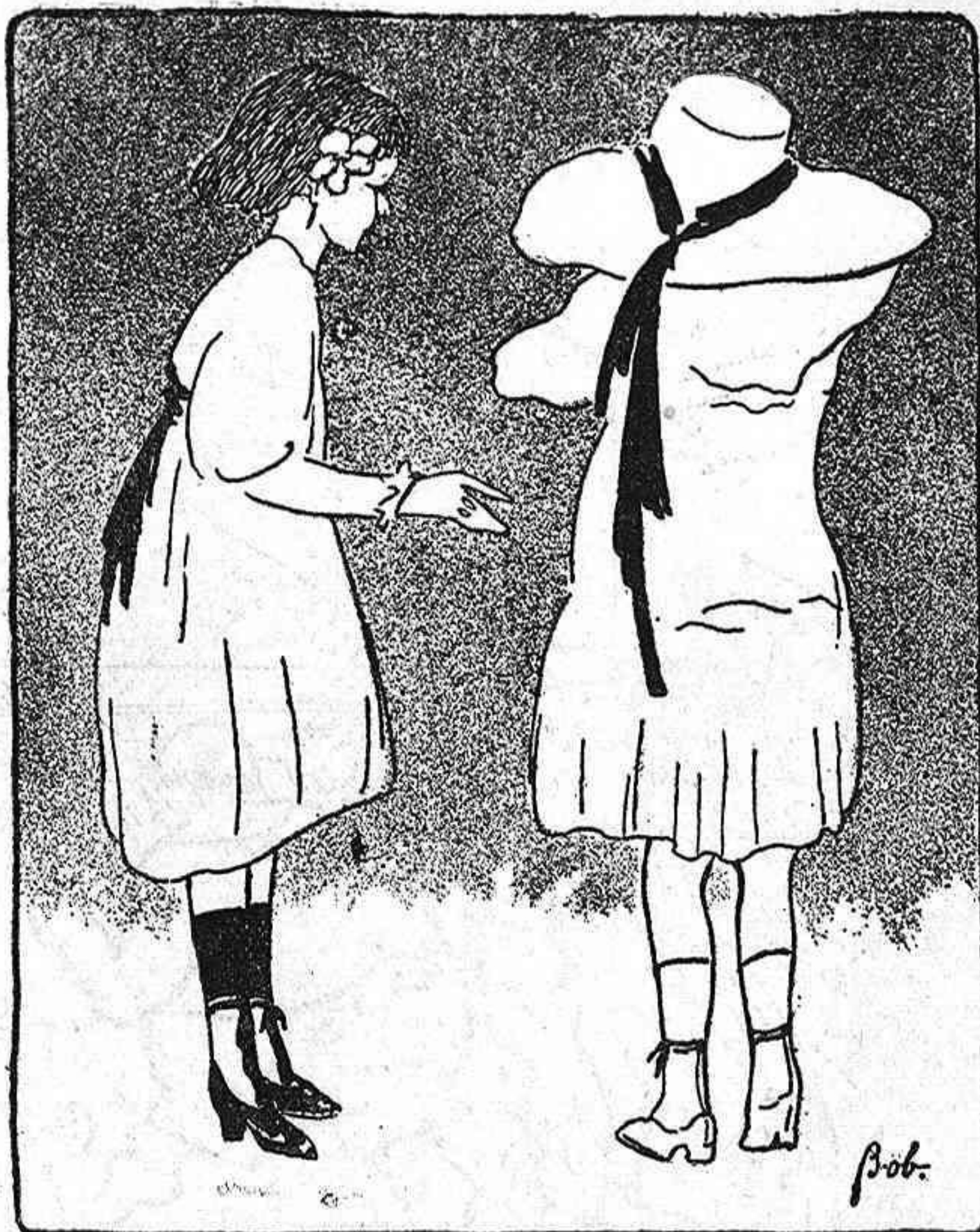
El teatre de la Naturalesa exigeix grans farses, amb poques paraules i moltes rialles, amb molts trucs groixuts, amb molta visualitat i musica efectista. Aquesta és la nostra opinió.

Deixant això de banda, la bona voluntat i la cura amb que fou organitzada la funció de diumenge a Vallvidrera, mereixen més concurrència. Que consti. El programa fou molt ben interpretat. *I Pagliacci* agradaren forsa i les peces de concert dirigides pels mestres Ribera i Altisent també. Com a éxit, l'organitzador senyor Piera pot estar ben satisfet.

Amb una calor asfixiant i una pols propia de les nostres carreteres, se celebrà diumenge el campionat ciclista d'Espanya.

El primer, según, tercer i quart corredors que arribaren a Sans després d'haver donat la volta, foren respectivament en Manchon i en Leblanc de Madrid i en Magdalena y l'Esteve de Barcelona, portant-se els tres primers solament la diferen-

—No ploris, tonta, per una banya al front.
Això no serà res.

—Sí, no serà res!... L'avia sempre sento que diu; «desgraciada de la noia que cau!»

cia de $\frac{1}{2}$ de según i realitzant la cursa en 4 hores 5 minuts i mig aproximadament.

Darrera arribaren els de Palma i els altres tots amb pocs minuts de diferencia. El fet de que, a l'arribada, hi hagués massa gent fent el *nas*, donà lloc a que els corredors arribessin com poguessin, entre mig de la gent, deslluïnt-se l'*embalatge* i perjudicant, probablement, l'ordre d'arribada.

Però senyors! Quan s'acabaràn els badocs poca soltes i els *agrícols* que fan nosa a tot arreu?

Decididament ens manca encara molta cultura deportiva! —Això que dèiem de la cultura, també's pot aplicar als camps de foot-ball.

Perque diumenge, desgraciadament, hi hagué el partit *Europa-Terrassa*, final dels de la segona categoria i fills meus! el camp del *Barcelona* semblava la plaça de braus quan surt un toret manso.

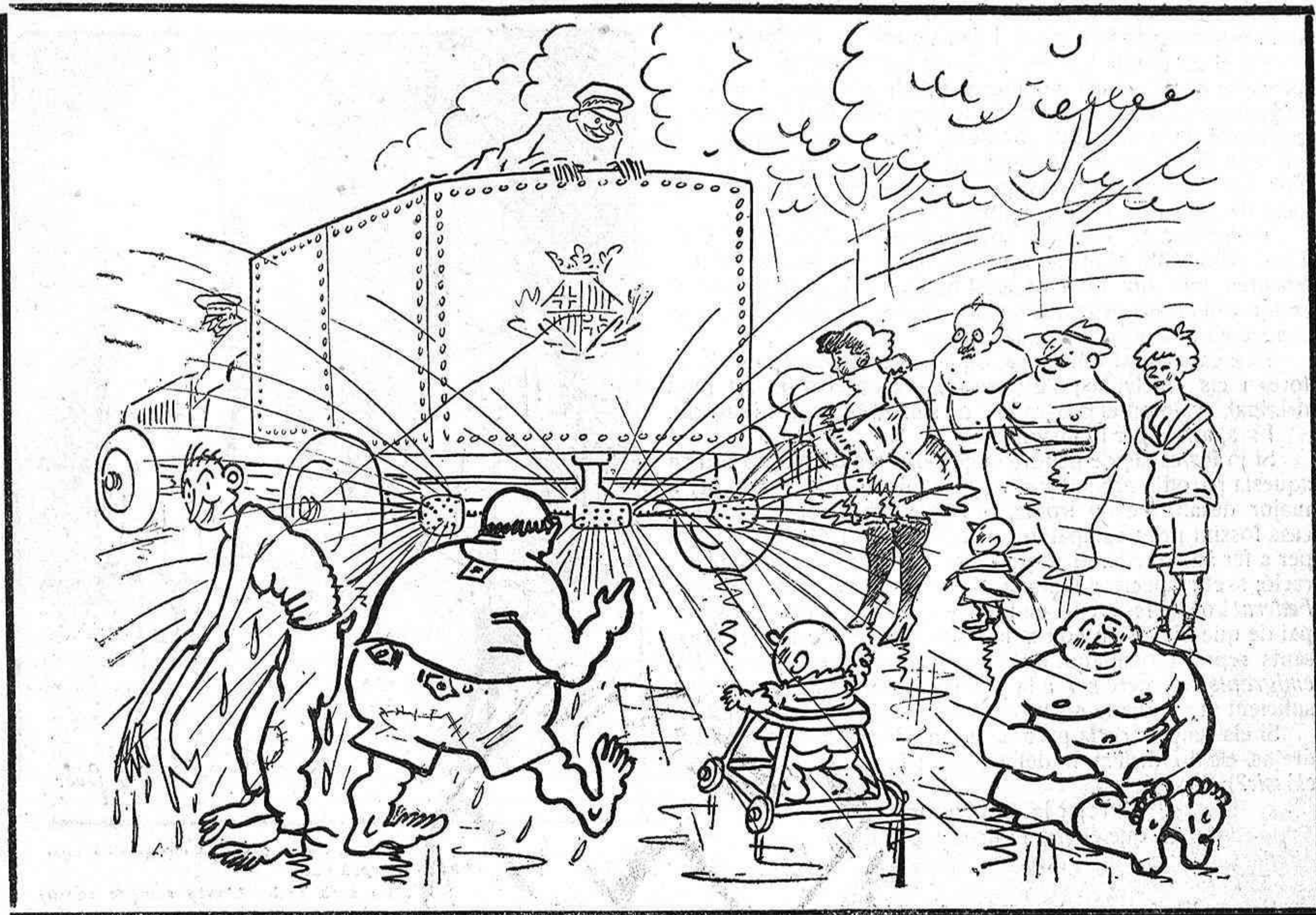
Es el cas, que'ls terrassencs després d'una pila d'esforços, lograren, en la segona part del partit, arribar a tres goals per dos els *europèus* i el públic d'aquests, que es un *publiquito d'alivien* (que diria l'Arniches) preveient que'ls de la patria d'en Llongueras els clavarien *panadera* començaren a armar gresca.

Un altre goal dels terrassencs, els feu sortir encara més de fogó i allà va tota la quitxalla al camp, veient-se negre un sol guardia *veraniego* que hi havia, per a contenir-los i havent de demanar auxili al quartelillo més pròxim.

Arribada de la força, *despejen* i aleshores els jugadors de l'*Europa* no volen estar per més brocs i es retiren.

En aquest bullit els terrassencs havien fet un altre goal que's considerà vàlit, i per lo tant en Sampere (molt senyor nostre) donà per acabat el partit.

Queda, doncs, campió de segona categoria, el *F. C. Terrassa*. La nostra enhorabona.

El nou sistema de «riego» o les dutxes a domicili

Ara a veure com se desempellegarà del *Inter* i del *Atlètic de Sabadell*, condició *sine qua non* per a passar a primera categoria.
I, prou!

HIP

La cossa de conill

Si el «Gallo» tingués vergonya s'hauria de retirar, i el seu amic don Emili li hauria d'aconsellar.

Què vol dir que sigui artista, del seu pare digne fill, si es retira de la plaça per la cossa d'un conill?

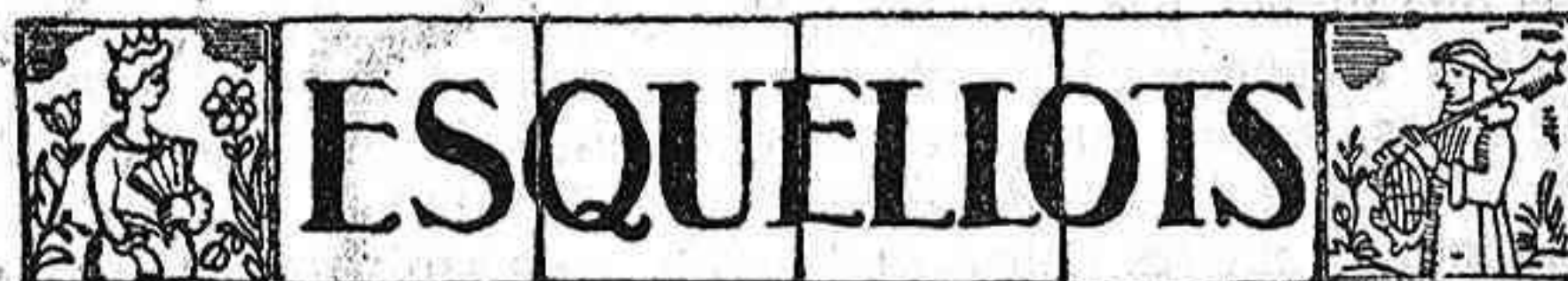
Que cavall i no conill? Doncs conill i no cavall! Si arriba a dur ferradures, el «Gallo» se'n va a cà'n Taps.

Lo que era un poltro científic i respectuós, veus-ho aquí! Que al tirar l'artista en terra va sentir: Ki ki-ri-kí.

I digué: An aquest no'l pelo, ha estat equivocació, vostè es l'hom qui ha de venjar-nos, salut ardit matador.

I desseguida se llença a les banyes del banyut i pagà amb la seva vida l'ofensa feta a l'escut de la família de Gelvez de la qual es honra i tal, el divino calvo, mestre de la toreria actual.

De totes maneres, el fet no ha estat res; senyora Gabriela no temi pel fill, es una senzilla cossa de conill. Amén.

¡¡¡Viva España!!! Vivaaaaaaa!!!

Ara si que anirem bé! Tot està salvat, tot està resolt, tot marxa esplèndidament...

Els nostres llegidors preguntaran:

Es que s'ha resolt definitivament el greu conflicte social? Tal volta s'han abaixat les subsistències?

Es que'n Romanones, renuncia a desgovernar més a Espanya?

Pot-ser el desgraciat govern que patim ha anunciat formalment la concessió de la nostra autonomia política?

Millor que això, llegidors amables, molt millor.

Que és, doncs, aquest gran aconxeixement que ha conmutat les hispàniques terres?

Doncs que a la «Monumental» i a les «Arenas», es pot anar a veure al «Gallo», l'autèntic, el sens rival, per dugues miserables (?) pessetes.

I davant d'això, tot bon espanyol, se sent feliç i satisfet d'haver nascut a la patria del «sin pan y toros». Davant d'això un fins arriba a oblidar-se del conflicte del gas i de la puja de les patates.

¡¡¡Viva Espanya!!! Vivaaaaaaa!!!

Diu que's troben dificultats per a substituir a *Las Noticias* al malaguanyat Ferrer.

A totes les redaccions hi han periodistes que pensen en secret que ells poden ésser el substitut.

En Roldós i en Barco, guaiten, guaiten, miren, extenen la vista per tot arreu.

Una ventatja i un descans varen tenir des del primer moment. Hi havia un lloc on no calia cercar i remenar: *El Poble Català!*

A Madrid ha començat a circular l'or. Segons diuen els diaris, moltes cases de comerç pagaren amb unses i alfonsines els sous de la seva dependència.

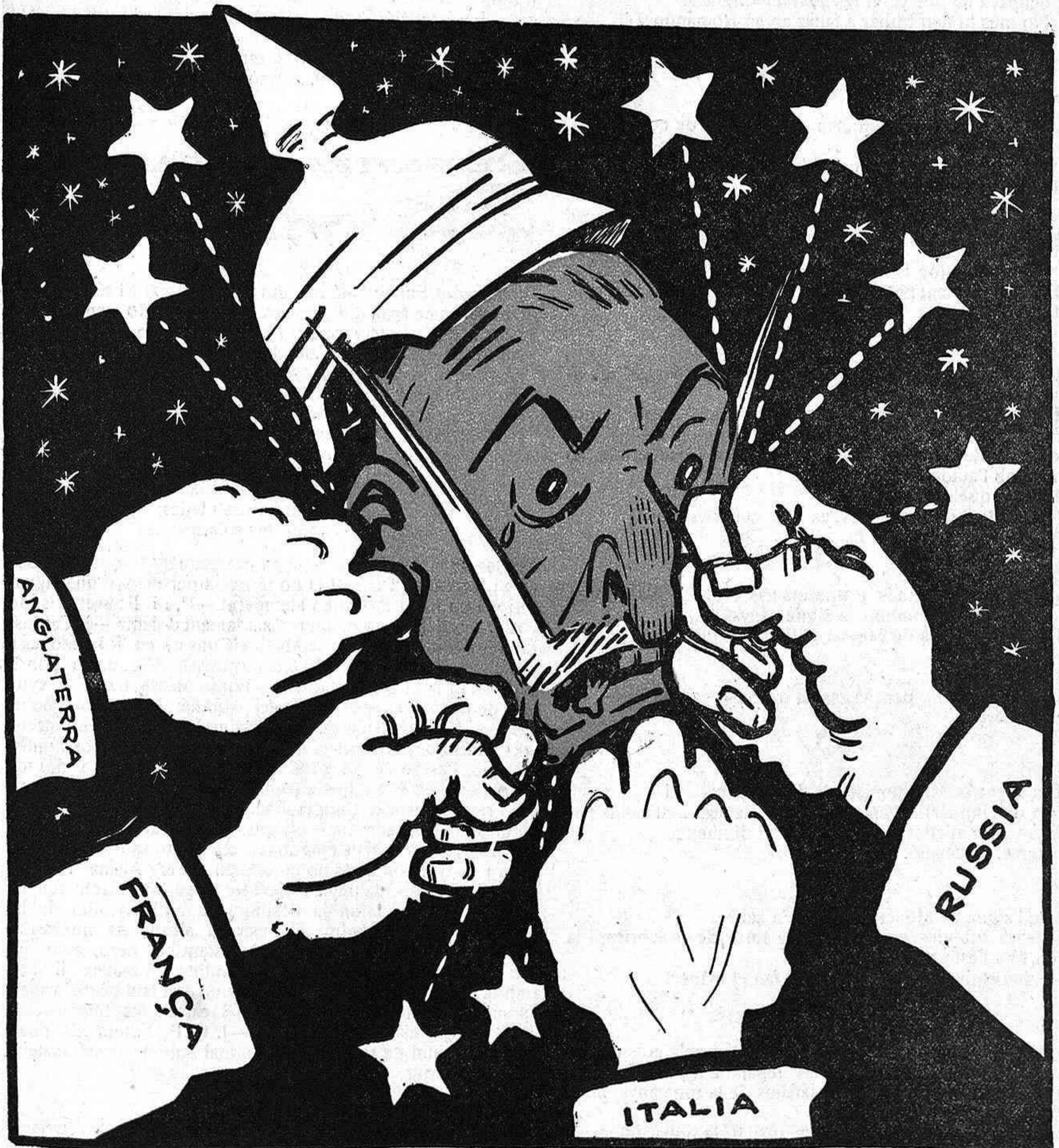
I en alguns teatres madrilenys, també cobraren en or els actors.

I pensar que els actors del teatre català no poden cobrar ni amb *calderilla*.

El *pollo* Doval, el més popular dels «curridus» de Barcelona, *terror i furor* de les balladores del *Casino Hispano-Americano*, des de que ha sortit a L'ESQUELLA ha fet quinze conquestes més.

I es que totes creuen que des de aquesta feta el popular *pollo* arribarà a regidor.

ESPERIT DE REGATEIG

—Que consti que no són cops de puny això, que són copets de punyet...

I un regidor, encara que ho sigui d'Arbeca, és sempre un gran partit en la nostra terra.

L'altre nit, a les «Arenas», hi feren una nova moxiganga. Fantomas i Charlot's intentaren eclipsar les gestes dels nostres més eminents *fenómenos*.

I assoliren un èxit: fins els aplaudiren en Suárez Inclán i en Díe i Mas, que ocuparen un vulgar seient del *tendido*. El nostre *Sancho* espectador de moxigangues! En part ho trobem molt natural. No li venia d'una.

Es lo que deia el nostre gran i popular (?) Pep Bergés que ocupava un lloc en el reservat a la premsa:

«No més hi deu trobar a faltar an en Romanones».

Molt bé, Papitu, molt bé. Apunteu-se'n una altre i xoqueu-la.

Al «Turó Park» s'acostumen a fer festes de competència aerostàtica.

I s'anuncien així: «Gran match de aviación».

Home! No n'hi ha per tant!

Una nota trista.

Ha mort l'Antón Ferrer, redactor-quefe de *Las Noticias*. Era un excel·lent periodista, un bon company, un home bò. D. E. P.

Bastant divertida resultà la *novillada* dels xofers, el dia de Sant Cristòfol.

Un que hi era diu que'n van anar alguns enlaire; i que va corre l'hule al punt de que molts deien que una altra vegada en comptes de portar *muleta* i espasa i banderilles, hi aniràn amb l'automòbil.

I doncs què's creien!

Que és tant fàcil matar braus com matar vianants?

¿Saben aquell famós grupu maurista titulat *Els catorze*, que mugué tant rebombori fa alguns anys?

Doncs ara haurà de canviar el títol, perquè s'ha mort un dels socis.

Ara són tretze.

I que's preparin, perquè essent tretze, al cap de l'any, un altre de mort.

NOTES DE CASA:

Del Centre Autonomista de Dependents del C. i de l'I. (Secció de Gimnàs) havem rebut unes atentes invitacions per a la gran festa atlètica anunciada per al diumenge.

S'agraeix l'atenció.

I de l'aigua de Moncada, què se'n sab?

Que les tuberíes encara han de sortir de la fàbrica, i la fàbrica és a l'estranger.

Lo que equival a dir que... ara li fan el mànec.

L'escultor Llimona ha sigut homenatjat pels nois de les «Escoles de Bosc» pel fet d'haver regalat a les de Montjuic aquell *grupu* que existeix en els jardins de la muntanya *mal·dita*.

Està bé que s'hagi agrait la generositat, la bona intenció, però... lo que és l'obra...

Alló no passa d'ésser una escultura cursileta com tantes del mateix Llimona.

Una beguda d'estiu: una *llimonada*.

Vaia un cas!

Un diari es queixa dolorosament de que les clavegueres de Barcelona facin pudor.

Pudor en masculí o pudor en femení?

Perquè si es refereix al pudor masculí, és possible que's faci al·lusió al *pudor* dels nostres regidors.

I això de fer-lo anar per les clavegueres resultaria una ironia.

Es de nit.

En Palaudaries arriba borratxo a casa seva. Al veure'l furgar inutilment en el pany de la porta, un veí s'hi apropà i li diu:

—Però ¿què fa, home!... Com dimontri vol obrir!... ¿No veu que lo que té a la mà no és cap clau, sinó un cigarro?

En Palaudaries, desesperat, estirant-se els cabells:

—Vatúa'l món dolent!... Això és que m'he fumat la clau!

Salvador Sunet: Està bé i gracies.—Ferrer: El séu *Klown-prinz* no'ns ha acabat d'agradar.—J Perdiu: Ho sento, però és el cas que'l mateix tema ja l'havem tractat en altra forma.—Joan Mir: Com aprenent de dibuixant, no despunta gaire. I després, això de *sapiguer fer dones* vol molta pràctica.—Victor Canigó: Entra en cartera, però sense compromís.—Teresina S.: Els versos, com a versos, són bastant defectuosos; però l'intenció... ah, l'intenció no pot ésser més exquisida!

«Lluita en mon pit eròtic desitg,
febrosa d'amor n'és la vida mía.
Gelosa sofreixo dolors i fatigs;
gosar de l'amor, ma sola mania.»

Efectes de la primavera! Això és precisament lo que li passa an en Reventós. Però ell ja ho té resolt per medi d'un lligam seriós i un hàbit metòdic i atemperat.—P. G. Roure: Els de vostè, més defectuosos, són rematadament dolents.—J. Camps: Els seus endecasílabs se semblen els uns an en Romanones i els altres a l'Isart Bula.—El Corresponsal: Allò de la pobre nena no'm fa ni gloria ni pena.—Polo: Massa tràgic, i avui fóra de temps, és clar.—Miquel Munné: L'epigrama no'm convé.—J. M. (Buenos Aires): S'estimen la seva identificació i les seves bones paraules.—Trabuc: Res de logogrifos numèrics.—S. Farrarons: Se n'ha abusat tant, ja, d'això de fer broma amb els títols, que encara que aquets siguin nous, el xisto resulta mancat d'originalitat.—E. V.: Com agradar-me, no més me n'agrada un.—Nyepis: Els dibuixos no van.—Eudald Sala: Dels séus epigrames, els que'm satisfàn no són nous i els que són nous no'm satisfàn.—Pere Alsina: Té raó; la té tota. Visca Catalunya! Deixi'l fer an en Marsillach; aquets són els que'ns portaran la deslliurança.—El Cavaller de la Trista Figura; Poc enginy; això està al alcanç de qualsevol analfabet.—Violet: De forma està bastant bé; però, avui, lo que diu es pendria per blasfèmia.—Milius: Lo mateix li dic, amb la diferencia de que lo de vostè no està tant bé de forma. Es massa deixatat.—J. F.: Publicar el cartell, és impossible. Ja ha vist que'ns en hem ocupat.—J. C. P.: Farem els possibles. Reclami un paquetet de original sobrer; vostè mateix s'ho podrà triar.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2
TELÉFONO 4115

NUEVA PUBLICACIÓN

BIBLIOTECA SOPENA

LA GLORIA DE DON RAMIRO

Por ENRIQUE LARRETA

Un tomo 8.º de 333 páginas Ptas. 1

Encuadernado en tela inglesa Ptas. 1'25

LA GINESA

Por CARLOS MARÍA OCANTOS

Un tomo 8.º de 316 páginas Ptas. 1

Encuadernado en tela inglesa Ptas. 1'25

Demà, dissabte, dia 15

EXTRAORDINARI

de

La Campana de Gracia

DEDICANT GRAN PART DEL NÚMERO AL

14 DE JULIOL

Festa francesa que commemora La Presa de la Bastilla

8 planes

10 céntims

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

—En aquest món, ja fa prou el que va tirant.